

การพัฒนาดอกไม้ประดิษฐ์จากใบจาก

รับเข้าระบบ	: 10/7/2561
พิจารณา	: 18/4/2562
วันตอบรับบทความ	: 17/6/2562

ไกรรัช เทพมี¹

บทคัดย่อ

การพัฒนาดอกไม้ประดิษฐ์จากใบจากมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์คุณสมบัติทางกายภาพของใบจาก ศึกษาภูมิปัญญา ความต้องการ และแนวทางการพัฒนาดอกไม้ประดิษฐ์และถ่ายทอดการพัฒนาดอกไม้ประดิษฐ์กับกลุ่มสมาชิกวิสาหกิจชุมชน อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ ผลิตภัณฑ์ดอกไม้ประดิษฐ์จากใบจากที่ถูกพัฒนาขึ้น ได้แก่ ดอกแคสตัส ดอกบันไดสวรรค์ ดอกโพธิ์เหี้ย ดอกไฮเดรนเยีย ดอกบัว และใบไม้ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้นำชาวบ้าน ปราชญ์เกษตรดีเด่นบ้านคลองยายหลี่ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรชุมชน และสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ผลการวิเคราะห์สมบัติทางกายภาพของใบจากพบว่าใบจากสามารถรับแรงดึงสูงสุดเฉลี่ย 88.864 นิวตัน และมีระยะยืดสูงสุดเฉลี่ย 2.334 มิลลิเมตรซึ่งความแข็งแรงของใบจากเพียงพอที่จะตัดใบ โกงใบ งอใบ ยึดใบได้โดยปราศจากการฉีกขาด การศึกษาความต้องการและแนวทางการพัฒนาดอกไม้ประดิษฐ์พบว่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีความสนใจการพัฒนาดอกไม้ประดิษฐ์จากใบจากซึ่งมีอยู่ในท้องถิ่น การศึกษาความเหมาะสมของการออกแบบผลิตภัณฑ์ดอกไม้ประดิษฐ์จากใบจากผู้เชี่ยวชาญพบว่าผู้เชี่ยวชาญให้ระดับความคิดเห็นของผลิตภัณฑ์ต้นแบบดอกไม้ประดิษฐ์จากใบจากในภาพรวมอยู่ในระดับมาก การศึกษาความพึงพอใจของผู้เข้าอบรมต่อการดำเนินการถ่ายทอดความรู้การพัฒนาดอกไม้ประดิษฐ์พบว่าผู้เข้าอบรมมีความพึงพอใจโดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ ดอกไม้ประดิษฐ์ ใบจาก

¹ อาจารย์ประจำ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี suriyathet@hotmail.com

Development of Handicraft from Nipa Palm Leaf

received : 10/7/2561

revised : 18/4/2562

accepted: 17/6/2562

Krairuch Thetmee¹

Abstract

The objectives for development of artificial flowers from nipa palm leaves were to analyze physical properties of nipa palm leaves; to study wisdom, demand and direction for artificial flower development; and to transfer knowledge of artificial flower development to members of the community enterprise at Phra Samut Chedi District in Samut Prakan Province. The developed artificial flowers made from nipa palm leaves included cactuses, heliconias, proteas, hydrangeas, plum blossoms and leaves. The samples were a villagers leader, an agricultural philosopher of Ban Klong Yai Lee, a staff from the Department of Agricultural Extension and a member from the community enterprise. The analysis of physical properties of the leaves demonstrated that the leaves could averagely bear tension up to 88.864 Newtons, with average maximum elongation of 2.334 millimeters. Thus, nipa palm leaves had enough strength to be bent, curved and extended without being torn. The study of demand and direction for development of artificial flowers showed that members from the community enterprise interested in development of artificial flowers from nipa palm leaves in their community. Regarding the study of appropriateness of nipa palm leaf artificial flower design, it was found that experts gave a high overall score level when commenting on nipa palm leaf artificial flower prototypes. The study of participants' satisfaction with the transfer of knowledge about development of artificial flowers revealed an overall high satisfaction level.

Keyword: Handicraft, Nipa Palm Leaf

¹ Lecturer, Science and Technology, Dhonburi Rajabhat University, Email: suriyathet@hotmail.com

บทนำ

กระบวนการพัฒนาประเทศไทยภายใต้แนวคิด ประเทศไทย 4.0 เป็นอีกนโยบาย หนึ่งที่เป็นการวางรากฐานการพัฒนาประเทศระยะยาว เป็นการขับเคลื่อนไปสู่การเป็นประเทศมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนตามวิสัยทัศน์รัฐบาล เป็นรูปแบบที่มีการผลักดันการปฏิรูปโครงสร้างเศรษฐกิจ การปฏิรูปการวิจัยและการพัฒนา และการปฏิรูปการศึกษาไปพร้อมๆ กัน เป็นการผนึกกำลังของทุกภาคส่วนภายใต้แนวคิดประชารัฐที่ผนึกกำลังกับเครือข่ายพันธมิตรทางธุรกิจ (วิโรจน์ เรือนแป้น, 2560, หน้า 132-145) ซึ่งการพัฒนาประเทศไทยภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติมีจุดมุ่งหมายในการแก้ปัญหาความยากจนและยกระดับคุณภาพชีวิตของคนส่วนใหญ่ของประเทศ เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนและความอยู่ดีมีสุขของคนไทย ภายใต้แนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เน้นการสร้างเสริมความเข้มแข็งของชุมชนและสังคมให้เป็นรากฐานการพัฒนาที่สำคัญของประเทศ โดยให้ความสำคัญกับการสร้างความมั่นคงของเศรษฐกิจชุมชน ด้วยการบูรณาการกระบวนการผลิตบนฐานศักยภาพ และความเข้มแข็งของชุมชนอย่างสมดุล เน้นการผลิตเพื่อการบริโภคอย่างพอเพียงภายในชุมชน รวมทั้งพัฒนาระบบการบ่มเพาะวิสาหกิจชุมชน ควบคู่ไปกับการสร้างผู้ประกอบการใหม่ด้วยการพัฒนาความรู้ด้านการจัดการ การตลาด องค์ความรู้เกี่ยวกับการผลิตสินค้าที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น พัฒนามาตรฐานสินค้า การสร้างตราสินค้า การจัดการเรื่องทรัพย์สินทางปัญญาและการพัฒนาทักษะในการประกอบอาชีพของกลุ่มต่างๆ ให้สอดคล้องกับศักยภาพและความหลากหลายของชุมชน

ยุทธศาสตร์การพัฒนาชุมชนโดยเน้นให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมกำลังได้รับความสนใจให้เป็นทางเลือกเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งเศรษฐกิจให้กับชุมชน ธุรกิจชุมชนที่ครอบคลุมถึงการพัฒนาศรษฐกิจชุมชนเป็นพื้นฐานสำคัญของเศรษฐกิจชาติ ที่เน้นให้ประชาชน ครอบครัว หรือชุมชน สามารถพึ่งพาตนเองได้ภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยการส่งเสริมให้ชุมชนร่วมกันคิด ร่วมกันวิเคราะห์ปัญหา ร่วมกันแก้ปัญหาและพัฒนาโดยใช้ศักยภาพและบริหารจัดการด้วยตนเอง โดยภาครัฐปรับบทบาทเกื้อหนุนให้ชุมชนดำเนินการได้ตามความประสงค์ โดยจะต้องทำให้มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจในระดับวิสาหกิจชุมชน (community enterprise) เป็นการรวมตัวกันของคณะบุคคลในชุมชน เพื่อดำเนินการผลิตสินค้า การให้บริการหรืออื่นๆ เพื่อสร้างรายได้และการพึ่งพาตนเองของครอบครัว ชุมชนและระหว่างชุมชน และเป็นกลไกสำคัญที่ส่งผลต่อเศรษฐกิจของประเทศสอดคล้องกับแนวทางในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากเพื่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของชุมชน (วันปิติ ธรรมศร, 2561, หน้า 151-167) ผลิตภัณฑ์ส่วนใหญ่ของวิสาหกิจชุมชนมุ่งเน้นการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผลผลิต ทรัพยากรที่มีในท้องถิ่น หรือที่ผลิตจากวัสดุพื้นบ้าน หรือภูมิปัญญาของชุมชน ได้แก่ ผลิตภัณฑ์อาหารแปรรูป ผลิตภัณฑ์ผ้าทอ และผลิตภัณฑ์สิ่งประดิษฐ์ เป็นต้น รัฐบาลจึงมีนโยบายส่งเสริมการวิจัยเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า และการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนสู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน การวิจัยที่มีการร่วมมือจากชุมชนในการพัฒนาพื้นที่เพื่อให้สามารถจัดการทรัพยากรของตนเอง และสร้างอาชีพ ก่อให้เกิดความเข้มแข็งของชุมชน ส่งผลต่อการพัฒนาประเทศ

งานหัตถกรรมมีความเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตความเป็นไทยมาตั้งแต่สมัยโบราณ ผลงานงานหัตถกรรมสะท้อนถึงขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรมไทย ปัจจุบันสินค้าหัตถกรรมไทยมีบทบาทสำคัญต่อเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ในลักษณะที่ช่วยทำให้คนมีงานทำ มีการจ้างงานเพิ่ม ตลอดจน

การนำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ให้เกิดประโยชน์คุ้มค่าและประโยชน์สูงสุด อีกทั้งยังเป็นการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมดอกไม้ ไม้ ไม้ (กรมส่งเสริมการส่งออก, 2558, หน้า 62) จากการสำรวจพื้นที่ อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ และการสัมภาษณ์นางจรูญ ไกรเนตร ปราชญ์เกษตรดีเด่น บ้านคลองยายหลี เมื่อวันที่ 10 มีนาคม 2559 พบว่าชุมชนพระสมุทรเจดีย์มีต้นจากเจริญเติบโตอยู่ได้เองตามธรรมชาติทั่วไป ทั้งที่เป็นกลุ่มกระจัดกระจาย และหนาแน่นในพื้นที่หลายแห่ง โดยประชาชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณดังกล่าว ได้มีการใช้ประโยชน์จากใบจากและผลจาก มาใช้ให้เกิดประโยชน์ อาทิเช่น เย็บใบจากใช้มุงหลังคาใช้ใบห่อ เพื่อทำเป็นอาหารขนมเปียะใส่ลูกจาก และขนมเกสรดอกลำเจียกจากลูกจากแต่รูปแบบการผลิตดอกไม้ ประดิษฐ์จากใบจาก มีการผลิตแต่ยังไม่เคยใช้ประโยชน์อย่างจริงจัง ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความจำเป็นในการใช้ใบจาก มาเป็นวัตถุดิบในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ดอกไม้ประดิษฐ์เพื่อเพิ่มมูลค่าและเป็นการใช้วัตถุดิบที่มีอยู่แล้ว ให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยมีแนวคิดในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ดอกไม้ประดิษฐ์จากใบจากเพื่อก่อให้เกิดการสร้างได้และพัฒนาเศรษฐกิจให้แก่ชุมชน อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ โดยให้ประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมในการสร้างแนวความคิดผลิตภัณฑ์และมีส่วนร่วมในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ทั้งยังเป็นการศึกษาภูมิปัญญาการใช้ประโยชน์ผลิตผลต้นจากเพื่อนำมาต่อยอดและสร้างมูลค่าเพิ่ม ผลการวิจัยจะเป็นการเพิ่มโอกาสในการสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนในพื้นที่อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ อันจะส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนเป็นพื้นฐานสำคัญของเศรษฐกิจชาติและคุณภาพชีวิตที่ดีต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อวิเคราะห์คุณสมบัติทางกายภาพของใบจาก
2. เพื่อศึกษาภูมิปัญญาชาวบ้านจากกลุ่มสมาชิกวิสาหกิจชุมชน อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ
3. เพื่อศึกษาความเหมาะสมของการออกแบบผลิตภัณฑ์ดอกไม้ประดิษฐ์จากใบจาก
4. เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการพัฒนาดอกไม้ประดิษฐ์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาดอกไม้ประดิษฐ์จากใบจาก เป็นการวิจัยประเภทการพัฒนาผลิตภัณฑ์โดยการส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ ศึกษาการพัฒนาชุมชนต้นแบบการใช้ประโยชน์ของต้นจาก โดยใช้วัตถุดิบ คือ ใบจากของชุมชนในเขตอำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ ผู้วิจัยดำเนินการโดยแบ่งเป็น 3 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 การกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย

1. ขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์เอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยต่างๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศเพื่อนำมากำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย

2. ทำการสังเคราะห์วิเคราะห์เอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยต่างๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับงานศิลปประดิษฐ์ เพื่อกำหนดรูปแบบงานวิจัย นำข้อมูลดังกล่าวมากำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย

ระยะที่ 2 การศึกษาเชิงปริมาณ

1. ประชากร คือ ผู้นำชาวบ้าน ปราชญ์เกษตรดีเด่นบ้านคลองยายหลี่ ตัวแทนสมาชิกของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน และเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรชุมชน และกลุ่มสมาชิกวิสาหกิจชุมชน อำเภอพระสมุทรเจดีย์

2. กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยกำหนดกำหนดออกเป็น 2 กลุ่ม โดยวิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ได้แก่

2.1 ผู้ให้ข้อมูลความต้องการและแนวทางการพัฒนาดอกไม้ประดิษฐ์จากใบจาก คือ ผู้นำชาวบ้าน ปราชญ์เกษตรดีเด่นบ้านคลองยายหลี่ ตัวแทนสมาชิกของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน และเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรชุมชน อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 5 คน

2.2 การถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการพัฒนาดอกไม้ประดิษฐ์จากใบจาก คือ กลุ่มสมาชิกวิสาหกิจชุมชน อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 40 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามลักษณะเป็นแบบประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ที่ผ่านผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน และได้ไปทดลองใช้ (Try-Out) กับประชากรที่ศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .97

ระยะที่ 3 การถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการพัฒนาดอกไม้ประดิษฐ์

1. กำหนดหัวข้อวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนเกี่ยวกับแนวคิด พร้อมกำหนดแนวทางการถ่ายทอดให้สอดคล้องกับกรอบแนวคิด

2. ติดต่อประสานงานกับเกษตรอำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลและทำการนัดหมายวัน เวลา

3. ถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการพัฒนาดอกไม้ประดิษฐ์ วิเคราะห์และการรายงานผล

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์คุณสมบัติทางกายภาพ และขนาดของเส้นใยของใบจากผู้วิจัยทำการศึกษาโดยนำไปทดสอบความสามารถการทนแรงดึง โดยเครื่องทดสอบเชิงกล (Universal Testing Machine) ผู้วิจัยต้องการทราบความแข็งแรงของใบจาก เนื่องจากในขั้นตอนการทำดอกไม้ประดิษฐ์ผู้วิจัยต้องนำใบจากไปตัดใบ ไค้งใบ งอใบ ยึดใบในการทดสอบแรงดึงใบจากจะถูกตัดให้มีขนาดความกว้าง ยาว 15 X 200 มิลลิเมตรให้เป็นลักษณะรูปดัมเบล ใบจากสามารถรับแรงดึงสูงสุดเฉลี่ย 88.864 นิวตัน และสามารถยืดสูงสุดเฉลี่ย 2.334 มิลลิเมตรซึ่งความแข็งแรงของใบจากเพียงพอที่จะตัดใบ ไค้งใบ งอใบ ยึดใบ ได้โดยปราศจากการฉีกขาด

การศึกษากลุ่มปัญญาชาวบ้านจากกลุ่มสมาชิกวิสาหกิจชุมชน อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการและศึกษาความต้องการและแนวทางการพัฒนาดอกไม้ประดิษฐ์จากใบ พบว่า ตำบลแหลมฟ้าผ่า ตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาตอนปลายสุดของแม่น้ำเจ้าพระยาและเหนืออ่าวไทยสภาพภูมิอากาศเป็นอากาศ

แบบชายทะเล อากาศเย็นไม่ร้อนจัด ในฤดูร้อนมีความชื้นในอากาศสูง อำเภอพระสมุทรเจดีย์มีพื้นที่ขนาด 120.38 ตารางกิโลเมตร มี 5 ตำบล 42 หมู่บ้านจากการวิเคราะห์โครงสร้างประชากร จำแนกตามกลุ่มอายุตามกลุ่มประชากร ที่มีจำนวนมากที่สุด คือวัยแรงงาน ซึ่งเป็นวัยที่สร้างรายได้ให้กับครอบครัว และพบกลุ่มอายุที่แนวโน้มโครงสร้างประชากรสูงขึ้นทุกปี คือ ช่วงอายุ 60 ปีขึ้นไป อาชีพส่วนใหญ่ คือ เกษตรกรรมการประมง แต่เป็นระดับครัวเรือนและสิ่งที่หามาได้นำมาแปรรูป เช่น น้ำพริกกุ้งเสียบ กะปิ ขนมหอมล้าเจียวลูกจาก ขนมะปืยะใส่ลูกจาก กุ้งเหยียด กุ้งแห้ง น้ำพริกเผา

ต้นจาก จะพบเห็นได้โดยทั่วไปในชุมชน เจริญเติบโตอยู่ได้เองตามธรรมชาติทั่วไปเป็นกลุ่มกระจัดกระจาย และหนาแน่นต้นจากเป็นไม้ป่าชายเลน เกษตรกรในพื้นที่สามารถนำมาใบจากใช้ประโยชน์ในหลายด้านด้วยกัน อาทิ ใช้ใบห่อขนม ใบอ่อนนำมาห่อหรือมวนยาเส้น (ยาสูบ) หรือที่เรียกว่า ใบจากยาสูบใช้ใบแก้ทำหลังคากันฝน กันฝน กันฝนบ้าน หรือนำมาจักสานเป็นภาชนะต่างๆ อาทิ ที่ตักน้ำ ตระกล้ำ เสื่อรองนั่ง แต่ไม่พบการนำใบจากไปผลิตดอกไม้ประดิษฐ์ จึงสอบถามถึงแนวทางการความต้องการและแนวทางการพัฒนาดอกไม้ประดิษฐ์จากใบจาก พบว่า เกษตรกรมีความสนใจในการที่จะนำใบจากซึ่งมีอยู่ในท้องถิ่นมาพัฒนาดอกไม้ประดิษฐ์จากใบจาก เพราะอยากลดปัญหาวางงาน เพิ่มรายได้และส่งเสริมให้คนในชุมชนที่ส่วนใหญ่เป็นสตรี และประกอบอาชีพทำเกษตรกรรม การประมงเป็นอาชีพหลัก เมื่อมีเวลาว่างจากมักจะรวมตัวพูดคุยประชุมปรึกษาหารือกันว่า จะใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์อย่างไร จะพัฒนาอาชีพอย่างไรจะทำอย่างไรให้มีความรู้ความเข้าใจในการประกอบอาชีพเพื่อสามารถสร้างอาชีพและเพิ่มรายได้ให้ตนเองและครอบครัวเพื่อแก้ปัญหาการว่างงานและพัฒนาฝีมือของกลุ่มในพื้นที่ เพื่อเสริมสร้างพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีแก่คนในชุมชน

ผลการศึกษาความเหมาะสมของการออกแบบผลิตภัณฑ์ดอกไม้ประดิษฐ์จากใบจากผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ผู้เชี่ยวชาญให้ระดับความคิดเห็นของผลิตภัณฑ์ต้นแบบดอกไม้ประดิษฐ์จากใบจากในภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านประโยชน์ใช้สอย ด้านความสวยงาม และด้านความคงทนในระดับมาก โดยข้อเสนอแนะโดยผู้เชี่ยวชาญคือ ดอกไม้ประดิษฐ์จากใบจากควรเป็นสีธรรมชาติของใบจาก การตัดกลีบ การต่อกลีบการเข้าซอ ต่อกัน ต้องมีลักษณะที่ไม่ยุ่งยาก และผลิตภัณฑ์ดอกไม้ประดิษฐ์จากใบจาก สามารถนำไปตกแต่งหรือประยุกต์ตกแต่งทำให้เกิดผลิตภัณฑ์ใหม่ หรือการประดับตกแต่งในผลิตภัณฑ์อื่น ๆ เช่น เข็มกลัด แจกัน พวงหรีด อีกทั้งสามารถประดิษฐ์ดอกไม้จันทน์เนื่องในพระราชพิธีถวายเพลิงพระบรมศพพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9

ผลการสำรวจความพึงพอใจของผู้ที่สนใจในต้นแบบดอกไม้ประดิษฐ์จากใบจาก พบว่า ผู้ประเมินมีความพึงพอใจต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์ดอกไม้ประดิษฐ์จากใบจากด้านความคงทนความพึงพอใจเฉลี่ยรวมรายด้านและรายข้อ อยู่ในระดับมาก ด้านความสวยงาม ความพึงพอใจเฉลี่ยรวมรายด้านและรายข้ออยู่ในระดับมาก ด้านประโยชน์ใช้สอยความพึงพอใจเฉลี่ยรวมรายด้านและรายข้ออยู่ในระดับมาก

การศึกษาความพึงพอใจของผู้เข้าอบรมต่อการดำเนินการถ่ายทอดความรู้การพัฒนาดอกไม้ประดิษฐ์ พบว่า ผู้เข้าอบรมมีความพึงพอใจโดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.56 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านวิทยากรมีความพึงพอใจระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.65 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกมีความ

พึงพอใจระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.67 ด้านผลิตภัณฑ์มีความพึงพอใจระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.76 ด้านความรู้ความเข้าใจมีความพึงพอใจระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.17 และด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์มีความพึงพอใจระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.56

สรุปและอภิปรายผล

1. ผลการวิเคราะห์คุณสมบัติทางกายภาพ และขนาดของเส้นใยของใบจาก สามารถยืดสูงสุดเฉลี่ย 2.334 มิลลิเมตร เนื่องจากลักษณะของใบจากเป็นใบยาว หนา ปลายใบเรียวแหลม เมื่อทำให้แห้งขนาดความกว้างของหน้าของหน้าใบไม้แคบ และลักษณะใบไม่มีความยืดหยุ่น เวลานำมาขึ้นรูปแบบ เช่น เมื่อนำใบจากมาทำการตัดโค้ง ดัดงอหรือการม้วนใบ ใบจากจะคืนรูปทันที เป็นเหตุทำให้มีข้อจำกัดของรูปแบบดอกไม้ประดิษฐ์ต้นแบบ

2. การศึกษาภูมิปัญญาชาวบ้านจากกลุ่มสมาชิกวิสาหกิจชุมชน อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการและศึกษาความต้องการและแนวทางการพัฒนาดอกไม้ประดิษฐ์จากใบ พบว่าเกษตรกรในพื้นที่สามารถนำมาใบจากใช้ประโยชน์ในหลายด้านด้วยกัน อาทิ ใช้ใบห่อขนม ใบอ่อนนำมาห่อหรือมวนยาเส้น (ยาสูบ) แต่ไม่พบการนำใบจากไปผลิตดอกไม้ประดิษฐ์ จึงสอบถามถึงแนวทางการความต้องการและแนวทางการพัฒนาดอกไม้ประดิษฐ์จากใบจาก พบว่า เกษตรกรมีความสนใจในการที่จะนำใบจากซึ่งมีอยู่ในท้องถิ่นมาพัฒนาดอกไม้ประดิษฐ์จากใบจาก เพราะอยากลดปัญหาวางงาน เพิ่มรายได้และส่งเสริมให้คนในชุมชนที่ส่วนใหญ่เป็นสตรี และประกอบอาชีพทำเกษตรกรรม การประมงเป็นอาชีพหลัก เมื่อมีเวลาว่างจากมักจะรวมตัวพูดคุยประชุมปรึกษาหารือกันว่า จะใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์อย่างไรจะพัฒนาอาชีพอย่างไรจะทำอะไรให้มีความรู้ความเข้าใจในการประกอบอาชีพเพื่อสามารถสร้างอาชีพและเพิ่มรายได้ให้ตนเองและครอบครัว เพื่อแก้ปัญหาการว่างงานและเพื่อพัฒนาฝีมือของกลุ่มในพื้นที่เพื่อเสริมสร้างพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีแก่คนในชุมชน สอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาชุมชนบนพื้นฐานภูมิปัญญา (กระทรวงมหาดไทย, 2559, หน้า 27) ที่กล่าวว่า แนวทางการพัฒนาชุมชนบนพื้นฐานภูมิปัญญาต้องประยุกต์ภูมิปัญญาชาวบ้านในการพัฒนาชุมชนและสังคม น่าจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในสังคมปัจจุบัน สร้างความสมดุล สร้างดุลยภาพแก่ชีวิต ชุมชนและธรรมชาติให้ยั่งยืนสืบไปการประยุกต์ภูมิปัญญาชาวบ้านตามแนวคิดเรื่องคุณค่าและมูลค่านี้น่าจะมีความเหมาะสมอย่างยิ่งกับสิ่งที่ป็นรูปธรรม เช่น หัตถกรรม สมุนไพร การนวด และศิลปะต่าง ๆ รวมไปถึงสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ เป็นต้น

3. ผลการศึกษาความเหมาะสมของการออกแบบผลิตภัณฑ์ดอกไม้ประดิษฐ์จากใบจากผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ผู้เชี่ยวชาญให้ระดับความคิดเห็นของผลิตภัณฑ์ต้นแบบดอกไม้ประดิษฐ์จากใบจากในภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านสีด้านประโยชน์ใช้สอยด้านความสวยงาม และด้านความคงทนในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับ รัตนลักษณ์ ปัญจุฒิพัฒน์ (2551, หน้า 67) ที่กล่าวว่า การออกแบบผลิตภัณฑ์เป็นการถ่ายทอดความคิดสร้างสรรค์งานที่สร้างขึ้นโดยใช้วัสดุให้เหมาะสม เพื่อประโยชน์ใช้สอยและสร้างคุณค่าแห่งความงาม สอดคล้องกับ จุริรัตน์ บัวแก้ว (2550, หน้า 56) ที่กล่าวว่า การออกแบบผลิตภัณฑ์รูปแบบของการผลิตควรพัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการของคนรุ่นใหม่ เช่น การออกแบบสีด้านสี ด้าน

ประโยชน์ใช้สอย ด้านความสวยงาม และด้านความคงทน สอดคล้องกับกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม (2560, หน้า 30) ได้ทำการศึกษาแนวทางการพัฒนาสินค้าหัตถกรรมไทยเพื่อการส่งออกโดยผลจากการศึกษาพบว่า ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมไทย มุ่งเน้นด้านความคงทน ด้านความสวยงาม ด้านประโยชน์ใช้สอยเป็นหลัก สามารถใช้ได้กับการดำรงชีวิตประจำวัน ไม่ว่าจะเป็นเครื่องใช้ต่างๆ ของประดับและตกแต่งบ้าน แต่อย่างไรก็ตามรูปแบบผลิตภัณฑ์ยังเน้นรูปแบบดั้งเดิมและรูปแบบใหม่ผสมผสานกัน คือ แบบเรียบง่ายและรูปแบบที่มีแนวคิดทางด้านศิลปะ แต่ยังไม่สะท้อนให้เห็นวัฒนธรรมดั้งเดิม

4. ผลการสำรวจความพึงพอใจของผู้ที่สนใจในต้นแบบดอกไม้ประดิษฐ์จากใบจาก พบว่า ผู้ประเมิน มีความพึงพอใจต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์ดอกไม้ประดิษฐ์จากใบจากด้านความคงทน ด้านความสวยงาม ด้านประโยชน์ใช้สอยความพึงพอใจเฉลี่ยรวมรายด้านและรายข้ออยู่ในระดับมาก การศึกษาความพึงพอใจของผู้เข้าอบรมต่อการดำเนินการถ่ายทอดความรู้การพัฒนาดอกไม้ประดิษฐ์ พบว่า ผู้เข้าอบรมมีความพึงพอใจโดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.56 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านวิทยากรมีความพึงพอใจระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.65 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกมีความพึงพอใจระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.67 ด้านผลิตภัณฑ์มีความพึงพอใจระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.76 ด้านความรู้ความเข้าใจมีความพึงพอใจระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.17 และด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์มีความพึงพอใจระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.56 บทเรียนที่ได้จากกระบวนการศึกษาวิจัย ผู้วิจัยได้สรุปได้เป็นแนวทางของบทเรียนในการสร้างชุมชนเข้มแข็ง ซึ่งในการพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์จะต้องคำนึงถึงข้อควรพิจารณาในด้านความต้องการของกลุ่มผู้บริโภค เป็นอันดับแรกจากนั้นควรศึกษาด้านประโยชน์ใช้สอย การออกแบบที่สอดคล้องการใช้งานและความต้องการของผู้บริโภค มีความสวยงามของรูปทรง ด้านวัสดุและกรรมวิธีการผลิต เนื่องจากจะต้องมีความรู้ทักษะที่สามารถประยุกต์พัฒนารูปแบบได้เองตามความต้องการของกลุ่มผู้บริโภค

ข้อเสนอแนะ

1. ควรส่งเสริมให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชน ได้เรียนรู้การพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีความหลากหลายขึ้นและเน้นการประดิษฐ์ดอกไม้ในรูปแบบเลียนแบบดอกไม้ธรรมชาติ หรือพัฒนาต่อยอดออกแบบเป็นงานศิลปะ เช่น การจัดแจกัน พานพุ่ม เข็มกลัดติดเสื้อ พวงหรีด
2. ควรศึกษากระบวนการการใช้สารเคลือบ ในการเก็บรักษาและ การยืดอายุการใช้งานของดอกไม้ประดิษฐ์จากใบจาก
3. ควรศึกษากระบวนการฟอกสี ย้อมสี ใบจากเพื่อให้ใบจากมีลักษณะที่อ่อนนุ่มเหมาะสำหรับการทำดอกไม้ประดิษฐ์เลียนสีตามแบบธรรมชาติ

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ. (2558). รายงานสถานการณ์เศรษฐกิจการค้าระหว่างประเทศ. ค้นเมื่อ 16 เมษายน 2559, จาก http://www.ditp.go.th/ditp_pdf.php?filename=contents_attach/153546/153546.pdf&title=153546.
- กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม. (2560). **หมู่บ้านอุตสาหกรรมดีเด่น**. กรุงเทพมหานคร: กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม.
- กระทรวงมหาดไทย. (2559). **ยุทธศาสตร์เศรษฐกิจชุมชนเพื่อการพึ่งตนเอง**. ค้นเมื่อ 16 เมษายน 2559, จาก http://kukr.lib.ku.ac.th/db/BKN/search_detail/result/264895.
- จรูญ ไกรเนตรปราชญ์. (2559, 18 มกราคม). **สัมภาษณ์**. ปราชญ์เกษตรดีเด่น บ้านคลองยายหลี่ อำเภอมะขาม จังหวัดสมุทรปราการ.
- จรัสรัตน์ บัวแก้ว. (2550). **การถ่ายทอดเทคนิคการทอผ้าจวนตานี**. สงขลา: สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา.
- รัตนลักษณ์ ปัญญาพัฒน์. (2551). **การพัฒนาผลิตภัณฑ์ดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้าไหม**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ.
- วันปิติ ธรรมศร. (2561). บทบาทขององค์กรท้องถิ่นในการส่งเสริมผลิตภัณฑ์ชุมชน ของตำบลท่าข้าม อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดนครพนม และแนวทางในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก เพื่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของชุมชน. **วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี**. 12 (2), หน้า 151-167.
- วิโรจน์ เรือนแป้น. (2560). เศรษฐศาสตร์สำหรับเกษตรกร ยุคไทยแลนด์ 4.0. **วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี**. 11 (1), หน้า 132-145.